LII.

Betænkning

angaaende

Forslag til Lov om Oprettelsen af et Bureau for den internationale literære Udvexling.

(Afgiven af Folkethingets Udvalg den 5te Mai 1881).

Udvalget har ikke kunnet samle sig om en fælles Indstilling med Hensyn til den foreliggende Sag; thi paa den ene Side har hele Udvalget vel erkjendt, at en international Udvexling af administrative, literære og videnskabelige Arbeider vil kunne have stor Betydning for den almindelige Kulturudvikling og særlig for vort eget Land; men paa den anden Side har Flertallet (Bajer, Brandes, H. Holm, T. Nielsen og J. Pedersen) ikke kunnet se, at Sagen var saaledes oplyst, at man turde tilraade Thinget allerede nu at tage en endelig Beslutning med Hensyn til den foreslaaede Ordning.

Saa vidt man kan se af Lovforslagets Motiver, er det en af Forudsætningerne for den i Brysel udarbeidede Konvention, at de enkelte Stater, som tiltræder den, skal yde de andre Stater et nogenlunde passende Ækvivalent for det, de modtage fra dem. Men er det saa, synes Fordelen for de mindre Staters Vedkommende at være noget tvivlsom. Udvexlingen vil formentlig uden Betænkelighed kunne sættes i Gang mellem Lande af omtrentlig samme Omfang; men smaa Stater ville, naar de paa saadanne Vilkaar skulle bytte med de større, være udsatte for enten at maatte anvende forholdsvis betydelige Summer paa Tilveiebringelsen af det fornødne Ækvivalent eller at maatte nøies med en altfor lille Brøndel af det, de store Stater kunne yde. Derpaa var Opmærksomheden ogsaa henvendt under Kongressen i Brysel, og — som det oplyses i Motiverne — var man der tilbøielig til at indrømme de mindre Stater den Lettelse, at de ikke skulde være forpligtede til at modtage Alt, hvad de større Stater vilde give, og at de, naar de for i det Mindste tilnærmelsesvis at tilveiebringe en Ligevægt med de større Magters Ydelser, bleve nødte til at give flere Exemplarer af samme Værk, kun skulde give saadanne Dobbelteremplarer af Arbeider, som udgaves paa Statens egen Bekostning, og ikke af Værker, der maatte erhverves ved Kjøb. Men dels bleve disse Bestemmelser ikke udtrykkelig optagne i Konventionen, og dels ere de saa vage, at man umulig kan have nogen begrundet Mening om, hvor meget det omtrent vil koste en Stat som Danmark, naar den skal have noget virkeligt Udbytte af Udvexlingen med de andre Magter. Det maa nemlig erindres, at naar man ser bort fra de egentlig officielle, parlamentære og administrative Dokumenter, er det forholdsvis meget Lidt, der her til Lands trykkes paa offentlig Bekostning, og om det end maa indrømmes, at der kunde bødes noget derpaa, naar man paalagde Udgiverne af saadanne videnskabelige Skrifter, der understøttes af Staten, at stille et vist Antal Exemplarer til dens Raadighed, saa vilde det dog — som Ministeriet ogsaa forudsætter — ikke kunne undgaas, at Staten ligefrem maatte kjøbe videnskabelige Arbeider og Tidsskrifter, som udgaves af lærde og literære Selskaber eller enkelte Videnskabsmænd; thi hvis vi indskrænkede os til kun at byde det, som udgives af det Offentlige eller med dettes direkte Understøttelse, vilde det give de Fremmede ringe Tanker om det danske Aandsliv, og vi vilde efter al Sandsynlighed kun faae et meget magert Vederlag derfor. Selv om vi i rigeligt Maal benyttede os af de mindre Staters Ret til at sende flere Exemplarer af de samme